

**A Szokolya Községi
Börzsöny Gyöngye Óvoda**

Módosított

Pedagógiai Programja

2023.

Abban a tudatban, hogy tartozunk továbbadni mindazt a tudást és ismeretet, amit elődeinktől kaptunk, s tudva, hogy ami lelkileg minket éltet, az az utánunk jövő nemzedéknek is éltető forrás, hivatásként és küldetésként éljük meg oktató-nevelő munkánkat. Az így kapott örökséget szeretnénk hűen megőrizni, s mindennapjainkban megélni.

Bevezetés

Ez a dokumentum a Szokolya Községi Börzsöny Gyöngye Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete által készített Pedagógiai Program.

Az intézmény fenntartója:

Szokolya Község Önkormányzata

Az Óvoda a fenntartó által meghatározott szervezeti struktúrában és alapfeladattal végzi tevékenységét az Alapító Okiratban rögzítetteknek megfelelően.

Törvényi szabályozás

- **2011. évi CXCV. törvény** a nemzeti köznevelésről
- **363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet** az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (2018.09.01-től hatályos módosítás)
- **136/2018. (VII.25.) Kormányrendelet** az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17) kormányrendelet módosításáról
- **1997. évi XXXI. törvény** a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet** a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- **2/2005.(III.1) OM rendelet** a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- **2003. évi CXXV. törvény** az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- **1998. évi XXVI. törvény** a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- **15/2013. (II.26.) EMMI rendelet** a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- **48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet** a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- **15/1998. (IV.30.) NM rendelet** a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- **1992. évi XXXIII. törvény** a közalkalmazottak jogállásáról (Kjt.)
- **326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet** a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- **669/2021. (XII.2.) Kormányrendelet** a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) kormányrendelet módosításáról

- **277/1997. (XII.22) kormányrendelet** a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- **229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet** a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- **32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet** a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról. 1. melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez
- Oktatási hivatal: Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez
- Kiegészítés az Oktatási Hivatal által kidolgozott Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez felhasználói dokumentáció értelmezéséhez. Óvodai nevelés
- Oktatási Hivatal: Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára, ötödik, javított kiadás
- Önértékelési kézikönyv Óvodák számára, negyedik, javított kiadás
- Pedagógusok új életpályáról szóló 2023. évi LII törvény (Púétv)
- A magyar közlönyben 2023.08.21-én 30/2023. BM rendelet
- A fenntartó által hozott rendeletek
- Önértékelési Kézikönyv Óvodák számára www.oktatas.hu

A felsorolt dokumentumokban kiemelt alapelv a gyermeki jogok deklarálása az óvodai nevelésben és minden élethelyzetben. Megfogalmazzák az óvoda szerepét a személyiségfejlesztés folyamatában.

Bevezetés

Nevelni annyit jelent, mint segíteni a gyermeket abban, hogy kifejlődjön benne az „ember”, hogy kiteljesedjen személyisége. Minden gyermeket – mint fejlődő személyiséget –, gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, a nevelésben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. Óvodánk arculatát olyan nevelni tudó és akaró óvodapedagógusok határozzák meg, akiket összeköt a közös cél. Nevelésünk alapját közös élményeink, ünnepeink és személyes példánk adja. Olyan erkölcsi értékek felé nyitjuk ki a gyermekek szívét, keltjük fel érdeklődésüket, amelyekre később lehet építeni. Arra törekszünk, hogy óvodásaink megállják a helyüket az általános iskolában.

I. FEJEZET

1. Óvodánk küldetésnyilatkozata

A pedagógusainknak a nevelési feladat sokkal több, mint csupán az emberségre, közösségi életre való nevelés. Nevelésünk célja a harmonikus személyiség kialakításán túl egy olyan irányt mutatni a gyermek számára, amihez élete minden szakaszában visszatérhet és meríthet belőle.

Védett életet nem biztosíthatunk a gyermekeknek, de próbáljuk környezetüket a családban, óvodában olyanná alakítani, ami építően hat lelki életükre, szellemi fejlődésükre, magatartásukra és egészséges életmódjuk kialakítására. Köztük első helyen áll az erkölcs, a becsület és igazmondás. Hogy ezt elérjék, sokat segíthetünk a gyermekeknek közös beszélgetésekkel, jó példával, történetek közvetítésével.

Feladatunknak tekintjük ezért óvodánkban, hogy törekszünk az egészséges családkép kialakítására, ahol az apának, anyának, a gyermekeknek és a nagyszülőknek is kötelessége és feladata van.

1.1. Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Minden gyermeket a saját képességei szerint, annak figyelembevételével neveljük, fejlesztjük. Nevelik, fejlesztik őt az új társkapcsolatok és az óvoda minden dolgozója. Tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, hogy „Tisztellek Téged, fontos vagy Nekem, csakis rád figyelek, segítek Neked!”. Feladatunk az, hogy minden gyermek megismerje saját értékeit.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. Mi óvodapedagógusok arra törekszünk, hogy óvodásaink szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.

1.2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodánk teljesíti a funkcióit: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, ezáltal a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodánk alapelvei, értékei, célkitűzései

Óvodánk célja az, hogy elősegítse az gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek) ellátását is.

Az óvodai nevelésünkben alapelv:

- a gyermeki személyiség tisztelete, szeretete, megbecsülése,
- a gyermeki jogok tisztelete,
- a kultúra értékeit közvetítve kultúránk ápolása, tisztelete,
- óvó, védő, szociális feladatok ellátása,
- a körülöttünk lévő természet csodáinak feltárása, megismerése, megvédése,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Nevelőmunkánk alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A mi óvodánk is – mint minden más óvoda – arra a célra van rendelve, hogy a teljes emberi személy kiformálódásán munkálkodjon. Óvodánk a családi szellemre épít, preventív munkát végez. Alapja a szeretet és a bizalom.

1.3. A település bemutatása

Szokolya Pest megyében, a Börzsöny hegység lábainál elterülő kis falu. A Dunától 6 km-re, a Börzsöny legnagyobb kiterjedésű és egyik legszebb medencéjében, a Morgó patak völgyében fekszik. Önkormányzatunk kiemelt figyelmet fordít rá, hogy a helységünk jellegét és hangulatát megőrizze. A település vezetésége külön hangsúlyt fektet az oktató-nevelő munkára. A településen található intézmények folyamatos fejlesztése prioritást élvez. A közelmúltban megújult mind a bölcsőde, az óvoda, mind pedig az általános iskola épülete.

A település festői környezetében 2000 ember él. 50 km-re van Budapesttől, 18 km-re Váctól. Közigazgatásilag hozzá tartozó terület Királyrét, amely a Duna-Ípoly Nemzeti Park részét képezi. Közvetlen szomszédságában van az országos hírv Hideg-hegyi sípálya, a Csóványos- kilátó (938 m), ezeket a kedvelt kiránduló és sportolási lehetőséggel bíró helyeket a Börzsönyi Erdei Kisvasúttal lehet a faluból megközelíteni, amely Kismarosról indul, érinti Szokolyát, és végcélja Királyrét. A nemzeti parkban amellet hogy a természeti értékek megóvása biztosított, lehetőséget kínálnak a helyi közösségek és az idelátogatók számára a szabadidő hasznos eltöltésére, valamint kulturális programokra.

Falunk két jeles szülötte Mányoki Ádám és Viski János festőművészek, akiknek a relikviáit és műveit kiállító terem örzi, amely folyamatosan látogatható. A kiállítóteremben időszakos kiállítások is megtekinthetők.

1.4. Az intézmény bemutatása

Óvodánk 100 férőhelyes, 4 csoporttal működik. A gyermekek fejlesztését 8 óvodapedagógus, 3 pedagógiai asszisztens, 4 dajka látja el. A gyermekek fejlesztéséről főállású gyógypedagógusunk gondoskodik. Helyi pedagógiai programunkat az intézmény vezetője a nevelőtestülettel közösen készítette. A helyi adottságok figyelembevételével a környezeti nevelést, a környezet védelmét, környezet megóvását, valamint az anyanyelvi nevelést, kommunikációt tekintjük kiemelt feladatunknak.

Óvodánkat 2022 tavaszára a kor követelményeinek megfelelően újjáépítették. Óvodánkban a szülők többségi kérésére homogén csoportokat működtetünk (kis-, középső-, nagycsoport), a negyedik csoportunk vegyes életkorú. Beiratkozás alkalmával a választásra lehetőséget biztosítunk.

Munkánkat hetente logopédus és fejlesztő pedagógus is segíti. A gyermekek hetente egyszer tehetséggondozó foglalkozásokon vehetnek részt, amelyeket az óvónők tartanak (kézművesség, iskolaelőkészítő, népi dalos foglalkozás).

Óvodánkban jól működik a hitoktatás. Községünk minden felekezete heti rendszerességgű hittanórákat tart.

II. FEJEZET

2.1. Óvodai nevelésünk célja és feladata

Célunk az, hogy a gyermek megtanuljon harmóniában élni a természettel, mint annak aktív résztvevője. Megismerje, majd érzelmileg kötődjön hozzá. Úgy gondoljuk, ha megismerte, megszerette, talán vigyázni is fog rá. Így kialakulhat a gyermekben egy, a környezetére odafigyelő magatartásforma.

Környezeti nevelésünk célja:

- az értékközvetítés
- a környezeti kultúra kialakítása
- ökológiai gondolkodás megalapozása

Feladatunknak tartjuk:

- a környezeti neveléshez szükséges érzelmi alapok kialakítását, erősítését
- pozitív viselkedési és magatartásformák fejlesztését
- szokásrendszerek kialakítását
- természetszemlélet formálását

Kívánjuk, hogy óvodásaink váljanak környezetükben jól tájékozódó, azt védő, szépítő és szerető gyermekké, felnőtté.

Óvodánk névválasztása híven tükrözi céljainkat, mivel óvodánk neve:

„BÖRZSÖNY GYÖNGYE ÓVODA”

A községünket körülölelő Börzsöny hegység megismerése, megóvása, a benne található természeti kincsek feltárása és megismerése a gyermeki kíváncsiság megragadásával minden tevékenységünkben megmutatkozik a nap folyamán.

Az óvodai életben a beszéd és a nonverbális kommunikáció segítségével lehetséges a társas kapcsolatok kialakítása. A gyermeki személyiségfejlesztés folyamán nagyobb hangsúlyt szeretnénk fordítani a kommunikáció fejlesztésére. Lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy gyermekeink életszerű helyzetekben, természetes módon beszélhessenek arról, ami velük történik, ami érdekli őket. Ehhez derűs, nyugodt légkört kívánunk biztosítani.

2.2. Az óvodai nevelésünk feladatai a személyiségfejlesztés területén

A gyermek számára a család után az óvoda a másik olyan közösség, ahol a nap nagy részét töltik. Ezért meghatározó a gyermekek szocializálódása szempontjából az óvodapedagógus személye, és a társak. Az óvodapedagógus a gyermek számára minta, aki a feltétel nélküli szeretetet hordozza és közvetíti. Megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy a gyermekeket aktív tevékenységük közben ismerjük meg, egyénileg vezessük, segítsük fejlődésüket. Fontos, hogy az egész közösséget hassa át az egymás iránti megbecsülés, derű, optimizmus, egymás iránti tisztelet.

Feladatunk még, hogy alakítsuk ki a gyermekekben az együttéléshez szükséges szokásokat. Biztosítsunk a gyermekeknek külsőségeiben és tartalmában olyan visszatérő élményeket, amelyek a szülőföldjéhez, otthonához kötik. A helyi szokásokat, a hagyományokat, fokozatosan és tudatosan építjük be a tevékenységekbe, játékokba, az ünnepek előtti készülődésekbe, hogy ezzel gazdagítsuk a gyermekek érzelmi életét. Fejlesszük a gyermekek alkotóképességét a természetes anyagok felhasználásával.

2.3 Az óvodai nevelésünk feladatai

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az érzelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.3.1 Az egészséges életmód alakítása

Cél:

- egészséges, edzett, testileg-lelkileg kiegyensúlyozott gyermekek nevelése
- alapvető testi szükségletek kielégítésével ellenálló- és alkalmazkodóképesség kialakítása
- szomatikus, pszichikus és szociális elégedettség, harmónia biztosítása.

Feladat:

- alakítsunk ki nyugodt, kiegyensúlyozott, a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges biztonságos környezetet
- az alapvető testi szükségleteket elégítsük ki
- figyeljünk a helyes testtartásra
- ismertessük meg a helyes testápolást, a táplálkozási szokásokat és azok és illemszabályait, az öltözködési betegségmegelőző, és az egészségmegőrző szokásokat
- a nyugodt pihenés feltételeinek és szokásainak elsajátítása, alakítása
- hangoljuk össze a családi és óvodai életritmust
- alakítsuk ki a sokféle mozgás lehetőségét biztosító udvart
- a gyermekek egészségének védelme, óvása, megőrzése, edzése
- ismertessük meg a gyerekekkel a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat, és alapozzuk meg a környezettudatos magatartást
- a megfelelő speciális szakemberek bevonása nevelőmunkánkba

Tartalom:

- a napi és heti rend rugalmas alkalmazása
- részvétel tevékenységeken, étkezéseken, sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken
- aktív részvétel a csoportszoba átrendezésében, a játékok rendben tartásában
- a játéktevékenységekhez szükséges eszközök előkészítése, azok helyes használata
- a tisztálkodáshoz szükséges felszerelések használata
- egészséges, esztétikus környezet biztosítása
- a teremben és a szabadban való mindennapos mozgás lehetőségének biztosítása
- óvodánkban és óvodánkon kívüli rendszeres sportolási lehetőség megszervezése és megvalósítása.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepet tulajdonítunk. Az óvodapedagógusok a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését, és együttműködnek a gondozást végző többi munkatárssal.

A fejlesztés várható jellemzői:

Testápolás:

- Fokozatosan elérjük, hogy önállóan mosakodnak, törölköznek, amikor szükséges kezet mosnak.
- Ruhájuk ujját felhajtják, azt begombolják, kikapcsolják.
- Vigyáznak a mosdó rendjére.
- Fogat mosnak, a fogápoló szereket helyükre rakják, rendben tartják.
- A zsebkendőt helyesen használják.

Önkiszolgálás:

- Teljes önállósággal, természetes teendőként látják el, hogy segítenek az ágyak elrakásában, teremrendezésben, segítenek társuknak, a felnőtteknek.
- Nagycsoportban naposi munkát végeznek a gyermekek, a középső csoportban félétől választható.

Étkezés:

- Kulturáltan viselkednek, igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket, szalvétát. A 3-4 éves korcsoportban félétől villahasználat, 5-6-7 éves korcsoport félétől késhasználat bevezetése.
- Fontosnak tartjuk a közös étkezést (óvónő – dajka – gyerek) ebédnél azért, hogy a kulturált étkezési szokások kialakuljanak, hisz otthon is ritkán ülhetnek együtt asztalhoz.
- Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában lehetőségük legyen folyadék fogyasztására, még az udvaron is.

Öltözködés:

- Önállóan, a megfelelő sorrendben öltözzenek, vetkőznek.
- Holmijukat hajtogatva, helyesen rakják el. Ha fáznak, vagy melegük van, segítsenek magukon.

A környezet rendben tartása:

- Ügyeljenek saját személyük, környezetük rendjére.
- Az ajtókat csendesen nyissák – csukják, a rendetlenséget vegyék észre, szüntessék meg.
- A környezetet szennyező hulladékokat dobják a szemetesbe.

Pihenés:

- A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz való friss levegőt a lefekvés előtti alapos szellőztetés biztosítja.
- Az elalvás előtti mese és az azt követő altató dúdolása elősegíti a gyermekek nyugodt pihenését.

Mozgásfejlesztés:

- testséma fejlesztés
- finommotorika fejlesztés
- percepció fejlesztése
- térirányok
- verbális fejlesztés
- nagymozgás fejlesztés

Értékelés:

Az aktuális megnyilvánulások értelmezése, a helyes cselekedetek kiemelése dicsérettel, buzdítással.

2.3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés**Cél:**

- A gyermekek tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása képességeiken belül, a csoport normái alapján.
- A kultúra értékeinek megismertetésével, közvetítésével kiegyensúlyozott, harmonikus, egészséges gyermeki személyiség nevelése, aki képes a környezetében a szépre való rácsodálkozásra, az öröm, a hála érzésének kifejezésére, segítségadásra, önmaguk és mások tiszteletére és megbecsülésére, a másság elfogadására, a társakkal való és az óvodában dolgozó felnőttekkel való pozitív viszony kialakítására.
- Az ideális óvodai környezet része az alkalmazottak közötti pozitív kapcsolat.

Feladat:

- fejlesszük a szeretet és kötődés képességét
- közös élményeken alapuló tevékenységekkel alakítjuk erkölcsi tulajdonságaikat (a mások iránti tisztelet, megbecsülés, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) ezek érzését tudatosítsuk a nevelőmunka során
- alakítsuk ki az érzelmek kifejezőképességeit és akarati tulajdonságaikat (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat)
- az ideális óvodai környezetet teremtsük meg a szokások, a hagyományok ápolásával
- a gyerekekkel foglalkozó felnőttek példamutató viselkedésének és kommunikációjának mintaadása
- alkalmazzuk a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes bánásmódot
- a gyermekek megfelelő gondozottságát biztosítsuk a jól szervezett napirenddel
- elégítsük ki a gyermekek alapvető fizikai szükségleteit
- közös élmények, tapasztalatok szerzésére biztosítsunk minél több lehetőséget a gyermekeknek
- egyéniségüket és összetartozásukat a közös tevékenységekben segítsük kibontakozni
- a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja
- a kiemelt figyelmet igénylő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mellé szükség esetén a megfelelő szakember bevonása

Tartalom:

- a családban megalapozott nevelés folytatása megerősítése
- az értékek kialakítása, megerősítése
- a világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése
- gyermekeinknél a szociális érzékenység kialakulásában segítsük a másság elfogadását, a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtések megerősödését
- a leválási nehézségekkel küzdő gyermekek esetében is következetes neveléssel teremtjük meg a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, így kellő bizalom alakul ki az együttneveléshez
- alapvető fontosságúnak tartjuk a szülők bevonását, hiszen az ő támogatásuk nélkül nem lehet hatékony a nevelő munka
- érzelmi megnyilvánulásokra való odafigyelés, a mások érzésének meghallgatása, saját érzések elmondása
- a gyermekek viselkedésében zavart okozó tényezők feltárása
- napirend szerinti tevékenységek (játék, munka, tanulás)
- játéktevékenységek, értelmi fejlődést szolgáló tevékenységek szervezése
- reális ismeretek nyújtása (munkatevékenységek)
- természetes környezet óvása
- közös élmények átélése (születésnap, névnap, kirándulás stb.)

Módszer:

- mi, óvodapedagógusok parancsolás helyett igyekszünk kérni, kérdezni, ami elősegíti a gyermek számára a megértést, átélést
- a konfliktusfeloldó beszélgetések során odafigyeléssel, kivárással meghallgatjuk a gyermeket, hogy véleményét elmondhassa a történekről úgy, hogy a gyermek saját felelőssége erősödjön
- az óvodapedagógus bátorítsa a gyermeket, hogy belső elégedettsége, énképe pozitív irányba fejlődjön
- minden gyermek számára biztosítsunk személyes perceket
- a gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőtt példaképe, kommunikációja, viselkedése, bátorítása, türelme, bizalomelőlege, s az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, a sikertelenséget segít elviselni
- tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekek számára, hogy önálló döntéseket hozhassanak.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szereteteli légkör vegye körül. Ennek megteremtéséhez szükséges, hogy

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket
- az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és én tudatának alakulását, engedjen teret én érvényesítő törekvéseinek
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőség elfogadására
- az óvoda segítse elő, hogy a gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja. A Börzsönyben élő állatok növények megismerése, megvédése. A községünkben található élővizek megismerése, megvédése, lakói életterének megóvása.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak – mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség – és akaratának – ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának – fejlődését.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus viselkedése. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, ill. kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

2.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

- Környezetére kíváncsian reagáló, érzelmeit változatos formában kifejező, a tevékenységekben kitartással részt vevő gyermeki személyiség kialakítása.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése beszélő környezettel, kommunikációs kedvre ösztönzéssel, szabálykövetéssel és a gyermeki kérdések támogatásával történik.
- Problémafelismerő és -megoldó képességekkel, összpontosítási figyelemmel, önértékelő képességgel rendelkező gyermekek nevelése. A gyermekeket élményt nyújtó ismeretek **alkalmazásával** az iskolai életre készítjük fel.

Feladat:

- érdeklődésüket, kíváncsiságukat ébresszük fel az egyes tevékenységek iránt
- biztosítsuk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeit, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlását
- differenciált egyéni képességeik szerint fejlesszük a gyermek személyiségét
- a környező világról szerzett tapasztalataikat folyamatosan rendszerezzük

- az egyéni különbségek, adottságuk, rátermettségük figyelembevételével tervezzük a gyermekek fejlesztését
- ismertessük meg természeti és társadalmi környezetüket
- személyes példaadással ösztönözzük a gyermek beszédkedvét és alakítsuk a kommunikáció különböző formáit változatos tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosításával fejlesztjük a gyermekek kognitív képességeit (képzelet, emlékezet, gondolkodás) és kreativitását.
- fejlesszük a gyermekek kognitív képességeit

Tartalom:

Fejlesztési tartalmak:

- verselés, mesélés
- ének - zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- mozgás
- külső világ tevékeny megismerése.

A fejlődés várható jellemzői:

- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban
- vegyen részt a különböző tevékenységekben
- törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére
- rendelkezzen problémafelismerő és megoldó képességekkel
- törekedjen a helyes önértékelésre
- tudja figyelmét hosszabb - rövidebb időre összpontosítani.

Tevékenységi formák:

- játék
- munka
- tanulás

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - helyes mintaadással - az óvodai nevelő tevékenységek egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelés további feladatai egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

2.4 Az óvodai tevékenység formái

- játék
- hagyományok őrzése az óvodában – hazafias nevelés
- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- mozgás
- külső világ tevékeny megismerése
- munka jellegű tevékenységek

2.4.1. Játék

A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermekek tudatos és spontán szerzett tapasztalataikat egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően dolgozzák fel. Ezen keresztül fejlődnek és fejleszthetők képességeik. Az óvodai játéktevékenység tervezésében és szervezésében kiemelt figyelmet igényel a személyiségközpontú gondolkodásmód, a változatos tevékenységrendszerben történő fejlesztés. Az élményszerűség biztosítása érdekében fontosnak tartjuk a gyermekek családi – szociális – kulturális háttérének megismerését, a közös óvodai tevékenységhez kapcsolódó élményhátter átbeszélgetését. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Legfontosabb, hogy a szabadjáték érvényesüljön a gyermekek mindennapjaiban. Célunk a szabadjáték minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 2,5-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével. Célunk a szabadjáték elsődlegességének biztosítása, a játékeszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet. Célunk a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése, a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Elsődleges feladat az optimális feltételek átgondolása, a jó körülmények megteremtése, élményszerzési lehetőségek az adottságoknak, szükségleteknek megfelelően.

Feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be. Utánozható mintát ad, bevonható társ, segítő, kezdeményező, támogató – jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását
- a nyugodt, családias légkör kialakításához a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez az egész óvoda hangulata hozzájárul
- az óvoda helyiségeinek esztétikuma, igényessége
- az egészséges életritmus, a rugalmas napirend, a szokás, szabályrendszer feltételének kialakítása
- játékidő, játékeszközök biztosítása.

Cél:

A játék segítségével kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése. Gazdag, örömteli játéktartalmak biztosításához, érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- Biztosítsuk a szabad, önkéntes, spontán játékválasztást, ehhez rendeljük a megfelelő helyet, időt, eszközöket.
- Ismertessük meg a gyermekeket a játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeivel (séta, kirándulás stb.)
- Az önkifejezés eszközeivel fejlesszük a szociális kreativitást (viselkedési szabályok, ízlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktus megoldások)
- Az egészséges versenyszellemet az összetartozás érzésével alakítsuk ki.
- Biztosítsuk a játék rendjének szokássá válását az együttjátszással.
- Egyéni bánásmód, differenciált bánásmód elveinek érvényesítése.

A fejlődés várható jellemzői:

- életkorának megfelelő játékot választ magának
- kapcsolódjon be közös játékba
- legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai
- pozitív érzelm alakuljon ki társai iránt
- legyen kezdeményező magatartású
- vegyen részt ügyességet igénylő játékokban
- legyen képes szabályjátékok megtanulására
- kövesse és tartsa be a megismert szabályokat
- alkosson egyszerű modelleket, maketteket
- legyenek egyéni ötletei, javaslatai
- válasszon a tevékenységekhez anyagot és eszközt
- élményeit tudja eljátszani
- fogadja el társai javaslatait, ötleteit
- legyen képes a csoportban való játékra
- a virtuális élmények helyett személyesen megélt, együtt töltött időre való igény

A pedagógus kiemelt területei a fejlesztésben:

- kreatív együttműködés
- magatartásmódok bemutatása
- nyitottság a másik iránt
- ízlésformálás
- társas kapcsolatok
- konfliktus megoldások
- problémahelyzetek teremtése
- egészséges versenyszellem

- testséma fejlesztés
- nagymozgások fejlesztése
- szervezőkészség fejlesztése
- szabálytudat alakítása
- verbális fejlesztés
- értelemfejlesztés, kognitív fejlesztés
- önuralom, türelem

2.4.2. Hagyományok őrzése az óvodában – Hazafias nevelés

Hazánkat, népünket akkor szeretjük igazán, ha ismerjük múltunkat. A jövő nem képzelhető el a múlt ismerete nélkül. Az ember nem élhet hagyományok, gyökerek nélkül, s hogy azok a gyökerek milyen talajban, és milyen mélyen kapaszkodnak, a mi gyermekeink szempontjából nem elhanyagolható.

Hagyománynak nevezzük az előtünk járó nemzedék által felhalmozott tudást. Amit az ember a világról tudott –ismeret, tapasztalat, természet, élőlények, életbölcsség, viselkedésforma, erkölcs –örökségként ránk, utódainkra hagyományozta. Minden nemzedék hozzáadott valamit ehhez a tudáshoz, többet vagy kevesebbet. Sokat tehetünk azért, hogy ez a tudás, hagyomány beépüljön a mi gyermekeink életébe, és így megőrződjön.

Lehetőség van arra, hogy a népi kultúra gazdag világából tudatosan válogassunk. A szokások többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a munkához, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint egyházi ünnepekhez fűződik. Tartalmaz a földművelésre, a mezőgazdasági eszközökre, a termesztett növényekre, a házi, részben vadon élő állatokra, a népi építkezésre, mesterségekre, sütésre –főzésre, ruházkodásra vonatkozó ismereteket is. Vagyis komplex lehetőséget rejt az óvodai nevelés számára: élményt ad, szórakozást nyújt, ismeretekhez segít, fejleszti az ízlést, közösséget épít, hazaszeretetre nevel, viselkedési mintákat közvetít, megalapozza a gyermek érzelmi, esztétikai és morális biztonságát.

Célja:

- Átvigyük megőrzésre és továbbadásra azokat az értékeket, amelyek a mai világunkat is harmonikusabbá tehetik.
- Népszokások megismertetése, ami mára nem csupán feladat, hanem erkölcsi kötelesség.
- Tevékenységközpontú értékátadás: néphagyomány ápolás, népmese, népdal, néptánc által
- Egyetemes emberi értékek közvetítése.

Feladata:

- A népi nyelvezet megértése, sajátosságainak megismerése a népmesék, mondókák, népi játékok, népdalok által.
- A kreativitás és nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A motorikus koordináció, ritmikus mozgás fejlesztése.
- A gyermekek ismerjék meg a helyi és környékbeli népszokásokat, népi ünnepeket, népművészeti alkotásokat.
- Az esztétikai érzék fejlesztése.
- A hagyományos paraszti kultúra, a népművészet értékei szélesebb körben jelenjenek meg az óvodai élet mindennapjaiban.
- Minél szélesebb körben ismerkedjenek meg a gyermekek a kézműveskedéssel, a természetes anyagok felhasználásával.

- Ismerjék meg az anyagokat és az eszközöket, készség szinten sajátítsák el ezek alkalmazását.
- A néphagyomány ismeretének a megalapozása, szellemi örökségünk átadása.
- A gyermekek sajátítsák el a jeles napokhoz, ünnepekhez, munkaalkalmakhoz kötő népszokásokat.
- Legyenek alapvető ismereteik a tárgyi hagyományról, a népi díszítőművészetről.
- Sajátítsanak el hagyományos népi játékokat.
- Fedezzék fel a szűkebb- és tágabb környezetük hagyományait.

A néphagyomány tartalma a mindennapokban, az egyes tevékenységformákban:

- **Vers-mese, dramatikus játékok:** népmesék, mondókák, rigmusok, időjósok, névcsúfolók, találós kérdések.
- **Ének-zene, énekes játékok, zenehallgatás:** mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres zene, néptánc.
- **Rajz, mintázás, kézimunka:** sodrás, fonás, nemezelés, agyagozás, mézeskalács sütése, bőrzés, szövés, növényi alapú játékok készítése.
- **Környezet tevékeny megismerése:** találós kérdések, népi jóslatok, jeles napok, népszokások.

Az óvodapedagógus feladata a néphagyományápolás területén:

- A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának és fejlettségi szintjének megfelelően a gyermekek számára örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre késztető elemek kiválogatása, azok beillesztése a nevelési folyamatba.
- Néprajzi ismereteinek folyamatos bővítése.
- A hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeinek és lehetőségeinek megteremtése.
- A gyermekek és a szülők számára a néphagyományok megismerésének a megteremtése, azokhoz való kötődésének elősegítése.
- Az óvoda környezetalkításában a néphagyományörzés elemeinek a megjelenítése.
- A folyamatos napirendbe és a játéktevékenységbe ágyazottan tervezni és szervezni a hagyományörző tevékenységeket.

Az óvodai ünnepnapok rendszere:

A gyermeki élet ünnepei:

- születésnapok
- anyák napja
- óvoda születésnapja
- évzáró, ballagás

Természetóvó jeles napok:

- állatok világnapja
- víz világnapja
- Föld világnapja
- madarak-fák napja
- állami ünnepek

Hagyományörző, jeles napok:

- **Ősz:** szüret, Márton nap
- **Tél:** Adventi időszak, Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang.
- **Tavas:** Szent Gergely nap, Húsvét

2.4.3. Verselés, mesélés**Cél:**

Az óvodai irodalmi nevelés célja a 2,5-7 éves gyermekek értelmi, érzelmi, etikai életének megalapozása, fejlesztése, a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz sorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek (bábjáték, dramatikus játék, dramatizálás, stb.) sajátos eszközeivel, a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően kiválasztva.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Oldja a gyermek szorongásait, ok-okozati összefüggések feltárásával segíti a külvilág megismerését. A belső képalkotásnak és a gyermeki élmények feldolgozásának egyik legfontosabb formája. A mesélővel való személyes kapcsolat érzelmi biztonságot ad. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Anyanyelvünk és irodalmunk megszerettetése, a mindennapos mesélés, mondókázás, verselés biztosítsa a kisgyermek lelki nyugalmát, békéjét. Szerepet kapnak az anyanyelvi nevelésünkben a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek is.

Feladat:

- Alapozzuk meg az irodalom szeretetét, fejlesszük esztétikai fogékonyságukat, beszédük kifejezőkészségét, helyes és szép kiejtését, hangsúlyozását és beszédritmusát.
- Keltsük fel és bontakoztassuk ki a gyermekek irodalmi érdeklődését.
- Ösztönözzük őket, hogy irodalmi élmények hatására fejlődjenek a gyermekek érzelmei, amelyek formálják a magatartásukat.
- Bővítsük szókincsüket, amely szélesíti a gyermekek látókörét, fejleszti értelmi képességeit, különösen az emlékezetet, a képzeletet.
- Kapjanak kiemelkedő szerepet az anyanyelvi nevelésben a gyermekirodalom sajátos meséi és költői fogalmai, szójátékai, találós kérdései, szólás-mondások, népi mondókák.
- Válogassunk olyan gyermekirodalmi alkotásokat, amelyek mondanivalójukban olyan érzelmek és gondolatok kifejezői, amelyekkel igen kifinomult formában érzékeltetik az élet szépségeit, árnyoldalait.
- A mindennapos mesélést teremtsük meg, mely legyen a nevelés elmaradhatatlan eleme.
- Legyen példaértékű az óvónő előadásmódja, beszéde, stílusa.

Hassa át az irodalom az óvodai nevelés más területeit, így sajátos feladatainak betöltése mellett jelentékenyen gazdagítsa az óvodai nevelés egészét.

- Biztosítsunk lehetőséget a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazására a nyelvileg hátrányos helyzetű, és a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekeknél.
- A cselekmény pszichológiai igazságával és a szöveg irodalmi értékeivel való nevelés, érzelmileg eligazít.

Az angyanvelvi nevelés várható jellemzői óvodáskor végére

Érzelmi fejlődés:

- szorongásaik alól oldódnak fel a gyerekek, válnak felszabadulttá
- igazodnak el az érzelmi ráhatások sokaságában
- válnak képessé a pozitív és negatív érzelmek pontos elhatárolására
- érzelmi ráhatásoktól függően azonosulnak, vagy elutasítanak
- saját érzelmeiket őszintén sugározzák társaik és környezetük felé
- igazodnak vágyaik és elképzeléseik megvalósításához, másokhoz
- szóbeli megnyilvánulásaik legyenek gátlástól mentesek.

Értelmi fejlődés:

- az emlékezetük, képzeletük, figyelmük, gondolkodásuk, olyan fejlettségű legyen, hogy képesek legyenek a gyermekek az irodalmi élmény teljes befogadására, feldolgozására, visszaadására.
- csodálkozzanak rá egyes jelenségekre.
- vegyék észre az összefüggéseket.
- aktív fantáziájukkal ők maguk keressék a lehetséges megoldásokat.
- szívesen vállalkozzanak dramatizálásra.
- alakuljon ki árnyalt, értelmes hangsúlyozású beszédük, kifejezőkészségük.
- tegyenek szert alapfokú beszéd és viselkedéskultúrára.

Verbális fejlődés:

- verbális szókincsfejlesztés
- beszédmegértés, beszédészlelés fejlesztése
- hangképzés, helyes kifejezőkészség fejlesztése
- beszédhallás fejlesztése
- auditív emlékezet fejlesztése
- auditív ritmus fejlesztése.

2.4.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

A népi kultúra különböző területeinek hagyományörzésével a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés.

Célunk továbbá a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékaikat, táncait kapcsolni tudja, úgy a hétköznapijaiban, mint az ünnepeiken.

Feladat:

- Teremtjük meg tudatos, tervszerű, folyamatos munkával a zenei nevelést.
- Biztosítunk oldott, nyugodt légkört. A gyermekek gátlásainak oldására képzeletük, alkotókedvük fejlesztése.
- A dúdolgatás, énekelgetés, zenei hangok, zörejek megfigyeltetéséhez nyújtunk megfelelő élményeket.
- Találjunk ki adott szöveghez új ritmusokat, dalokat.
- Játék nélküli dalokhoz táncot, játékot rögtönözzünk.
- Az ölbéli játékok, népi gyermekdalok, az éneklés, zenélés örömet nyújtsanak a gyerekeknek.
- A hagyományörzés keretében megismerkedünk a gyermek néptánc alapjaival.
- A népi gyermekjátékok, mondókák, dalok, népmesék komplexitására törekedjünk.
- Az énekes népi játékok mellett igényesen válogatott klasszikus, és kortárs művészeti alkotásokat is alkalmazunk a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.
- Az éneklés, zenélés váljon a gyermek mindennapi tevékenységének részévé, a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Az óvodapedagógus énekes és hangszeres játéka példaértékű legyen.
- Formáljuk esztétikai érzéküket, zenei ízlésüket, mozgáskultúrájukat.
- Fejlesszük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, emlékezetét a népi játékokkal.
- Zenehallgatáson keresztül a gyermekek dalkincs anyagának gazdagítása, az anyag megválasztásánál a nemzeti, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozásának figyelembe vételével.

Az ének-zenei fejlesztés várható jellemzői óvodás kor végére

- tudjanak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- énekeljenek hat hangterjedelmű dalokat
- felelgetős dalt énekeljenek társaikkal, vagy a csoporttal.
- énekeljenek vissza dallamot.
- különböztessék meg a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- cselekvéssel fejezzék ki a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- tudjanak egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- törekedjenek a tiszta éneklésre.
- figyelmesen hallgassák a bemutatott zenét.
- énekeljenek alkalmi dalokat, ünnepekhez kapcsolódva.
- ismerjék fel dallammotívum alapján az ismert dalt.
- ismerjenek néhány térforma alakítási lehetőséget. /csigavonal, kör/
- találjanak ki dallamhoz mozgást, játékot.

2.4.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, konstruálást, a kézi munkát, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést, s így a gyermekekben kialakítja az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Cél:

A természettel, a környezettel szoros kapcsolatban a vizuális tevékenységek gazdag, sokszínű technikáival, önkifejező, az öröm a rácsodálkozás képességeit kifejező gyermekek nevelése.

Feladat:

- Az esztétikai nevelés feladata a szép iránti fogékonyság felébresztése, a teremtett világ szépségeiért.
- A szép élvezetének, a kifejezőképesség megalapozása.
- A belső képek gazdagítása a mese, vers, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör megteremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával, változatos tevékenységekkel a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Életkoruknak megfelelő élmény nyújtásával lehetőség biztosítása a tapasztalatok szerzésére. A vizuális jelrendszerrel való megismertetés (pont, vonal, folt, színek, formák).
- Törekedjünk a képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességük kibontakoztatására.
- Fejlesszük vizuális percepció képességüket, gazdagítsuk szín és formavilágukat.
- Különböző anyagok és technikák megismertetésével fejlesszük finommotorikus képességüket.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatjuk a gyerekeket.
- Az egyes technikák kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, gyakorlásra való ösztönzés.
- Az eszközök biztosításával keltsük fel érdeklődésüket.
- Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- Egész nap folyamán biztosítjuk a lehetőséget (tér, idő, eszköz)
- Keltsük fel érdeklődésüket a népi kultúra iránt.
- Neveljük őket a hagyományok tiszteletére.

A vizuális fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- az eszközöket jártasság, készség szinten kezeljék
- mondanivalójukat vizuálisan tudják kifejezni
- nevezzék meg a színeket (sötét – világos árnyalatait)
- vegyenek részt a tér rendezésében
- tudjanak megfigyelés után formát mintázni
- díszítsenek tárgyakat saját elképzeléseik alapján
- tudjanak kifejezni elemi térviszonyokat
- hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat
- emberábrázolásban jelenítsék meg a részformákat, egyszerű mozgásformákat
- rendelkezzenek koordinált szem- és kézmozgással
- mondjanak véleményt társaik és saját munkáikról
- önállóan és csoportos munkában készítsenek egyszerű játékokat /kellékek, modellek stb./

Vizuális képességek fejlesztése:

- térbeli tájékozódó képesség
- képi gondolkodás
- egyszerű munkafogások és eszközhasználat
- vizuális percepció
- vizuális nyelv, kifejezés
- vizuális kommunikáció.

2.4.6. Mozgás

A testünket védeni kell, s erre meg kell tanítani a gyermekeket is. A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája Épp ezért fontos az egészséges életmód szokásainak kialakítása, fejlesztése, a gyermekek edzése, mozgásrendszerének, ügyességének, testi erejének fejlesztése.

A mozgás az óvodás kor egész időszakában jelentős szerepet tölt be, a nagymozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, s az egész személyiség fejlődését elősegíti, sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal és játékokkal. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Cél:

A torna, a mozgásos játékok által a gyermekek természetes mozgásának és harmonikus testi és értelmi képességeinek fejlesztésével erős, ügyes, gyors, állóképes, egészséges gyermekeket neveljünk.

Feladat:

- Biztosítsuk, elégítsük ki a gyermekek rendszeres természetes mozgásigényét, illetve ösztönözzük a rendszeres mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Alakítsuk ki a mindennapos mozgással az egészséges életvitelt, változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosításával, valamennyi gyermek számára.
- Erősítsük meg a pozitív személyiségtulajdonságokat.
- Törekedjünk a testi képességek alakítására (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás stb.)
- Biztosítsuk az egészséges versenyszellemet.
- Segítsük a mozgáselemek beépülését a természetes mozgások sorába.
- Biztosítsuk az udvar, a csoportszobai berendezések objektív feltételeit, jó szervezéssel, ötletességgel. Ösztönözzük a gyermekeket a szabad levegőn való mozgásos játékokra.
- Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- Fejlesszük egyensúlyérzéküket, ritmusérzéküket, motorikus képességüket.
- Fejlesszük a mozgásműveltségüket, különösen a népi mozgásos, és egyéb játékok segítségével.
- Alapozzuk meg az egészséges életmódhoz való készségeket, jártasságokat.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.)
- A mozgásos tevékenységekre az óvodai nevelés minden napján egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve lehetőséget kell biztosítani.

A mozgás fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- sajátítsák el a természetes mozgások elemeit (fejmelés, kúszás–mászás, ülés–állás, járás–futás)
- tegyenek különbséget a harmonikus összerendezett járás, futás tevékenységeiben
- ismerjék a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni
- tartsák be és kövesse az adott szabályokat
- mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni, az irányok megnevezésével
- legyenek képesek sor – köralkotásokra
- egyensúlyozzanak egy lábon valamint különböző szereken emelt magasságban két lábon
- tudjanak egy- és páros lábon szökdelni
- ugorjanak át kisebb akadályokat
- tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani vele célozni
- a mozgásokban legyenek kitartóak.

2.4.7. Külső világ tevékeny megismerése

2.4.7.1. Környezeti nevelési elvek megvalósítása

A szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatok szerzése, mely életkoruknak megfelelő a biztonságos eligazodáshoz, a tájékozódáshoz nélkülözhetetlen, valamint formai, térbeli, mennyiségi viszonyok megismerését szolgálja.

Cél:

A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok, élmények, természeti jelenségek, tárgyak, növények és állatfajok apró csodáinak felfedeztetésével, élményszerű átélésével, érzelmileg kötődő, a környezettel harmonikusan élő gyermekek nevelése.

A haza szeretetére és a népi kultúra iránti tiszteletre nevelés, szülőföldhöz való kötődés, értékek és hagyományok ápolásával. Ezen értékek ápolására és védelmére való nevelés.

Feladat

- Biztosítsunk alkalmat, időt, helyet és eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Neveljünk a környezet szeretetére, védelmére.
- Törekedjünk a komplexitásra, a felfedező és alkotókedv kibontakoztatására - a differenciált fejlesztésre.
- Alakítsuk ki a szülőföldhöz, a hazai tájhoz, a népi, helyi, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt.
- Feladataink megvalósítása érdekében munkálkodjunk együtt a családdal, építsünk a családi hagyományokra, szokásokra is.
- Alapozzuk meg a harmonikus viselkedéshez szükséges készségeket, jártasságokat.
- Gazdagítsuk érzelmeiket, a természethez kapcsolódó hagyományörző tevékenységekkel.
- Tevékenységek biztosításával, mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli és térbeli viszonyok megfigyeltetése, felismertetése.
- Ítéliképességük és mennyiségfogalmuk alakítása becsléssel, számlálással. Tér, sík és mennyiségsszemléletük fejlesztése.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- Játékos tevékenykedtetéssel és érzékszervek segítségével lehetővé kell tenni új, magasabb szintű tevékenységek kibontakoztatását.
- Játszva sok – sok cselekvéssel, problémahelyzetek létrehozásával aktivizáljuk a gyermekeket a gondolkodásra, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, az egyének közötti különbséget.
- Kiemelt szerepet kapjanak a térbeli viszonyok, irányok, helyzetek. Irányított beszélgetéssel, megfigyeltetéssel / séta, kirándulás, udvari játék / fedeztessük fel a környezet tulajdonságait, különbségeit, azonosságait.
- Feladatunk, a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás megalapozása.

A fejlődés várható jellemzői:

- tudják az évszakok neveit, jellemzőit, napszakokat
- tudják személyi adataikat, életkorukat, lakcímüket stb.
- nevezzék meg saját testrészeit, érzékszerveiket
- helyezték főbb csoportjaikba az élőlényeket (ember, állat, növény)
- vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (hazánk védelme, madárvédelem, az élőlények óvása)
- ismerjék a környezetükben lévő épületek funkcióit
- nevezzék meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát
- ismerjék a színeket
- jól használják a megismert kifejezéseket.

2.4.7.2 Matematikai tartalmú tapasztalatok

Környezetünk megismerésének részeként fel kell dolgoznunk a mennyiségi és a formai összefüggésekkel kapcsolatos élményeket és az adódó problémahelyzetek megoldása során a gyerekek új oldalról ismerik meg az őket körülvevő világot.

A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.

Cél:

A gyerekek igényeihez igazodva játékos formában ismerjék meg az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladat:

A matematika iránti érdeklődés felkeltése. Az ok-okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkodás megalapozása. E megismerési folyamatban matematikai tapasztalatok szerzésével matematikai fogalmakat ismerjenek meg.

Szemponatok a témakörök kiválasztása, és feldolgozása során:

- az ismeretek száraz közlésétől óvakodjunk, a játékos cselekvést mindig tartsuk szem előtt
- a gyerekek mindig cselekvő résztvevők legyenek
- az egyéni, páros és mikro-csoportos feldolgozás során tudunk differenciálni, az egyéni képességeket figyelembe véve, így ezeket a szervezeti formákat vegyük előtérbe
- igyekezzünk minél több problémahelyzetet teremteni a gyerekek számára, így sarkallni őket a logikus gondolkodásra
- juttassuk őket minél több sikerélményhez
- mindig pontosan, választékosan és egyértelműen fogalmazzuk meg gondolatainkat.
- türelmesen várjuk ki, amíg a saját logikája szerint megoldja a gyermek a problémahelyzetet.

Ha szükség van rá, tegyünk fel néhány rávezető kérdést, de mindig ügyeljünk arra, hogy a felfedezés öröme, a rácsodálkozás élményét ne vegyük el a gyerekektől.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:**Matematikai alapfogalmaik kialakulnak:**

- környezetükben az alapvető matematikai összefüggéseket felismerik
- mennyiségeket összehasonlítanak (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb)
- alkotson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- tudja a számlálást tízes számkörben megnevezi a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között)
- másolnak alakzatokat síkban és térben
- kiválogatja a síkbeli alakzatokat tulajdonság szerint /kör, négyzet, háromszög/
- a térbeli alakzatok közül ismerik a kockát, a téglatestet és a gömböt.

Fejlesztés:

- szándékos, koncentrált figyelem
- ítélőképesség, problémamegoldó gondolkodás kialakítása
- pozitív viszonyulás a természethez
- arányok helyes megítélése
- összefüggések megláttatása
- ok-okozati összefüggések keresése
- „számfogalom”
- feladattudat - szabálytudat kialakítása
- rész - egész viszonyának felismerése.

2.4.8. Munka jellegű tevékenységek

A kisgyermek fő tevékenységi formája a játék, ezért a munka jellegű tevékenységek is játékból bontakoznak ki, aktív tevékenységformák. Tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos értékelést igényelnek a munkajellegű tevékenységek.

Cél:

A gyermeki munka megszerettetése, a kötelességtudat és a kitartás fejlesztése, valamint olyan pozitív tulajdonságok kialakítása, mint az önállóság, felelősség, céltudatosság, akaraterő, melyek a gyermek közösségi kapcsolatát és kötelességtudatát befolyásolják.

Feladat:

- Az óvodapedagógus személyes példát mutasson az eszközök használatához, és a munkafázisok sorrendjének megismeréséhez.
- Egyeztessük a család és az óvoda, munkával kapcsolatos elvárásait.
- Fontosnak tarjuk a cselekvések által történő tapasztalatok megszerzését.
- Biztosítsunk olyan munka jellegű tevékenységeket, amelyek ösztönöznek és örömet nyújtanak a gyermekeknek.
- A munka állandóságát, folyamatosságát és a gyermekek testi épségének megőrzését tartjuk szem előtt
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört és elegendő időt.
- Tudatosan törekedjünk a gyermekek körében a munka megszerettetésére, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, a kötelességtudat és kitartás fejlesztésére.

- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeit tudatosítsuk, az elvégzett feladat jelentőségét megláttatjuk, elismerjük, megövjük.
- Az óvodai munka során minden gyermeket reálisan önmagához mérten értékelünk.
- Neveljük a munka megbecsülésére, fejlesszük esztétikai érzéküket.

A fejlődés várható jellemzői

- legyenek tisztában a gyermek saját képességeivel, és annak határain belül fejtsse ki tevékenységét
- törekedjenek önállóságra
- vállalkozzon önként is feladatokat
- ismerjék az eszközök használatával járó veszélyeket
- teljesítsék pontosan megbízatásaikat
- ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit, és éljenek is vele
- legyen igényük a felfedezett hibák kijavítására
- gondozzák, óvják környezetüket.

Fejlesztés:

- testséma fejlesztés
- percepció fejlesztés
- mozgásfejlesztés
- akarat tulajdonságok
- kitartás, felelősségtudat
- közösségi szolgálat
- szocializáció
- önállóság fejlesztése
- komplex fejlődés.

Értékelés:

Az óvodapedagógus és a dajka személyes példamutatása hat a gyermekek részfeladataikban elért eredményeikre, olyan örömforrás lesz számukra a tevékenység, ami újabb próbálkozásokra készíteti őket. Természetesen a munkajellegű teendők a felnőttek segítségével zajlanak, állandó kontroll és buzdítás kíséretében s pozitív megerősítésekkel.

2.5. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, a tapasztalatszerzésen alapuló, és a játék adta lehetőségek alkalmával, az óvodapedagógus által szervezett játékos helyzetek teremtésével kötött, illetve kötetlen tevékenységi formában szervezeti keretben valósul meg, amely lehet utánzásos fejlesztő és szervezett. A tevékenységekben megvalósuló tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az ismeretszerzés az egész óvodai napot áthatja. Elsődleges célunk az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, és a képességek fejlesztése. A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Cél:

A gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosításával a tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.

Feladat:**A tanulás lehetséges formái az óvodában:**

- Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés, játékos cselekvéses tanulás.
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés gyakorlati problémamegoldás.
- Biztosítsuk a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- Lehetőséget biztosítsunk a különféle tevékenységek során kreativitásuk erősítésére.
- A tevékenységeken keresztül fejlesszük figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, feladattudatukat.
- Alakítsuk ki képszerű és szemléletes gondolkodásukat.
- Fejlesszük megismerési képességüket.
- A cselekvéses tanulást preferáljuk.
- Helyes óvodapedagógusi mintaadással, anyanyelvi játékokkal gazdagítsuk a gyermekek szókincsét és fejlesszük a helyes szóbeli kifejezőképességüket.
- Az egyéni és differenciált bánásmódot biztosítsuk a tehetséges gyermekek kibontakoztatásához.
- Súlyos lemaradás esetén vegyük igénybe a megfelelő szakember segítségét.
- Tudatos tervszerű fejlesztés.
- Biztosítsunk lehetőséget a fejlődés nyomon követésére, az eredmények elemzésére, a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére.
- Fontos az árnyalt, differenciált értékelés.
- A tanulás irányítása során árnyalt, differenciált, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítsük a gyermeki személyiség kibontakozását.

Tartalom:**2-3-4 éves korban**

- közvetlen tapasztalatszerzések a természeti és társadalmi környezetből
- élmények emlékezettel való felidézése
- kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek
- lényeges a figyelem ráirányítása a közös jegyekre
- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- utánzással, modellkövetéssel való magatartás és viselkedéskultúra kialakítása.

5-6-7 éves korban

- megfigyelések végzése közösen és önállóan
- megbízatások elvégzése
- összefüggések keresése, a jelenségek változásainak megfigyelése
- beszédfejlesztés
- többféle megoldási lehetőség keresése.

A fejlődés várható jellemzői:

- tudjanak önállóan, konkrét, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni
- alakuljon a gyermekek feladattudata
- ismerjék meg saját értékeiket
- fedezzék fel a konkrét összefüggéseket, hozzanak létre ok – okozati viszonyokat
- szándékos figyelmük tartalma érje el a 10-15 percet
- jól hasznosítsák a problémamegoldó gondolkodásukat
- törekedjenek többféle megoldás keresésére
- legyenek képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni
- tudják elkülöníteni a mese és a valóság elemeit
- legyenek képesek önálló feladatmegoldásra.

Fejlesztés:

- figyelem, figyelemkoncentráció
- közvetlen emlékezet
- formaészlelés
- mozgáskoordináció
- finommotorika
- együttműködő képesség
- szociális érettség.

Értékelés:

- a megoldási lehetőségek, alternatívák bemutatása
- rávezetés az önellenőrzésre
- saját és társaik megoldásaiknak értékelése.

2.6. Az általános fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek meglétét tartjuk szükségesnek: testi, lelki és szociális érettség, melynek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevéés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevéés és felidézés, megnő a megörzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmeinek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

2.7. A tevékenységben megvalósuló nevelés – tanulás időkeretei

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését fejlődési mérőrendszere alapján újonnan kidolgozott mérőeszközzel végezzük.

A napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú (5- 35 perc) párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével. A napirendet a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék (szabad játék) kitüntetett szerepét.

A nyitva tartási időben a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Hetirendi javaslat A hetirend szervezése a tevékenységek változatos biztosításával az óvodapedagógusok módszertani szabadságának lehetőségeivel valósul meg	
Tervezetten szervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységek
• Beszélgetős-percek • Mozgás • Mozgásos játék • Mindennapos mozgás	• Szabadjáték • Verselés, mesélés • Ének, zene, énekes játék, gyermektánc • Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • Mozgás • Külső világ tevékeny megismerése • Matematikai tartalmú tapasztalatok

Napirendi javaslat	
Időtartam	Tevékenység
06:00 - 12:00	• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is tervezett differenciált tevékenység a csoportszobában vagy a szabadban. • Beszélgető percek az elcsendesedés feltételeinek megteremtése. • Mindennapos frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (teremben, tornateremben vagy szabadban). • Ismerkedés a külső világgal, megfigyelések végzése spontán és tervezetten szervezett formában. • Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn. • Részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján. • Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése. • Tízórai • Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése <u>Tevékenységekben megvalósuló tanulás:</u> • verselés, mesélés • ének, zene, énekes játék gyermektánc • rajzolás, festés, mintázás, kézi munka • mozgás • a világ tevékeny megismerése • matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése.
12:00 - 15:00	• gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés) • Pihenés – elcsendesedés • altatás mesével, altató dallal
15:00 - 16:30	• gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig

2.8. A kiemelt igénylő gyermekek egyéni fejlesztésének segítése

Az óvodában integrált kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek,

2.8.1. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

2.8.2. Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Integráció csak akkor valósulhat meg, ha az együttnevelés gyakorlatát és megvalósítását vállaló nevelési/pedagógiai intézményt teljesen átjárja az inklúzió pedagógiája.

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés

Óvodás korban tehetségigéretekről, tehetségre irányuló hajlamaikról beszélhetünk. Adottságaik valamilyen területen az átlagosnál jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul. Az adottság csak egy lehetőség, amely áldássá válhat a belső erők és a környezet hatása által.

Tehetségre utaló jellemzők az óvodás korban:

- jó koncentrációs képességek
- szokatlanul jó memória
- szellemileg fejlettebbek koruknál
- korai nyelvi fejlettség
- kíváncsiság, tudásvágy, sokrétű érdeklődés
- önálló tanulásra való hajlam – szeret egyedül tevékenykedni
- kreativitás
- szimbólumok, szimbólumrendszerek használata
- fejlett igazságérzet
- humorérzék
- túlérzékenység
- maximalizmus
- sok energia jellemzi
- erős kötődés emberekhez, tárgyakhoz

Célunk

- A gyerekek erős oldalainak feltérképezése, fejlesztése,
- A speciális képességek megkeresése,
- Egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése
- Hatékony tanulói módszerek kialakítása
- Megfelelő érzelmi légkör kialakítása EQ (érzelmi intelligencia), légkörjavítás
- A maximális teljesítmény elérése a gyerekeknél
- Regenerálódás biztosítása, szabadidős tevékenységek biztosítása (sport, tánc, művészetek)
- Terhelhetőség

Az óvodapedagógus feladata a tehetséggondozói munka során

- A gyerek alapos ismerete,
- A tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása,
- Tehetséges gyerekek képességeinek fejlesztése (különböző tehetségfejlesztő programok segítségével),
- Rugalmas, folyamatos, kötetlen napirend biztosítása
- Sokszínű, változatos tevékenységek, játéklehetőségek biztosítása,
- Az óvónő személyisége, partnerkénti jelenléte
- Szeretetteljes, elfogadó, biztonságos légkör biztosítása
- Sikerélmény biztosítása
- Szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása
- A szülők, a család figyelmének felhívása, segítségnyújtás,
- Érzelmi stabilitás nyújtása gyerekeknek,
- Támaszt nyújtani, mellettük állni, s ezzel hozzájárulni a „csodához”, a tehetség-ígéret kiteljesedéséhez.
- Együttlét, szeretet, türelem.

Az óvodáskor alapozó korszaknak tekinthető, elsősorban a megfelelő érzelmi fejlődést kell biztosítani a gyerekek számára azzal, hogy törődünk velük, engedjük őket szabadon játszani. Vannak olyan területek, ahol nagyon fontos, hogy megtörténjen a tehetséggyanú felismerése 6 éves korig.

Óvodában előforduló tehetség-területek:

- Kiváló rajzkészség,
- Zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem
- Természetismereti témakör
- Matematikai képesség
- Anyanyelvi-, kommunikációs képesség
- Testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság
- Kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség.

Tehetséggondozás módszerei:

Óvodánkban a tehetségfejlesztés a csoportokon belül történik.

- **Gyorsítás:** melynek lényege, hogy az óvónő, aki ismeri a gyermek képességeit, az adott területen magasabb szintű feladatokat ad.
- **Gazdagítás, dúsitás:** a gyermekek fejlesztése kis csoportban (2-4 fő), játékidőben történik

Feltételek biztosítása:

- Ábrázolási, kézimunka tevékenységek gyakorlásához változatos, jó minőségű írószerek, rajzeszközök, festékek, pasztellkréta, különleges rajz- és kartonpapírok, dekortermékek, agyag, fonalak, formavágó-gép áll a gyerekek rendelkezésére.
- Zenei tevékenységekhez sokféle ütős és ritmushangszer, dallamcsövek, csengettyűk várják a gyerekeket, de egyéb hangszereket is kipróbálhatnak: pl: furulya, köcsögduda...stb.
- Megfigyelésekhez, kísérletezéshez nagyítók, távcső áll rendelkezésükre
- A nagyvilág megismeréséhez diák, diafilmek, cd-k, ismeretterjesztő könyvek, földgömb, térkép biztosított.
- Improvizációhoz, dramatikus- és szerepjátékhoz, bábozáshoz különböző színű és méretű anyagok, jelmezek, fejdíszek, bábok, paraván áll a gyerekek rendelkezésére.

III. FEJEZET

Az óvoda kapcsolatrendszere

3.1 Az óvoda és a család kapcsolata

A család és az óvoda összhangja a nevelésben a gyermeki személyiségfejlődés szempontjából rendkívül fontos. Az óvoda és a család egyenrangú félként éli meg az együttműködést. A családi nevelésre alapozva a családok szokásait figyelembe vesszük, és ezt kiegészítve az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A családdal való kapcsolattartásunknak célja, a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, a gyermekközpontú óvodai élet megteremtése. A sikeres megvalósításhoz feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése. Ezért év elején röviden ismertetjük a Helyi Pedagógiai Programunk célját, alapelveit és felkínáljuk a lehetőségeket a szülőknek.

Kapcsolattartás és együttműködés formái:

- családlátogatás
- fogadó óra
- szülői értekezletek
- nyílt nap
- szülői értekezlet
- kézműves délután
- ünnepek
- kirándulások
- családi nap

3.2 Az általános iskola és az óvoda kapcsolata

Mivel községünkben egy óvoda és egy általános iskola működik, az első osztályba az óvoda nagycsoportosai iratkoznak be. A két intézmény kapcsolata jó, ami a tanítók és óvodapedagógusok viszonyát is tükrözi.

Partneri igényfelmérésünk alapján óvodánk nevelőtestülete az alábbi feladatokat tűzte ki maga elé:

- a tanító kollégák ismerjék meg a helyi nevelési programunkat, teremtsünk időt és lehetőséget szakmai beszélgetésekre
- vegyünk részt egymás bemutató foglalkozásain, módszertani megbeszélésein
- az óvodapedagógusok is ismerjék meg az iskola pedagógiai programjának legalább az első osztályra vonatkozó részét
- az iskola közelítse elvárásait az óvodai követelmények irányába.

Közös programok szervezése:

- Márton-napi felvonulás
- tökfaragás
- falukarácsony
- Gergelyjárás
- Télúzó kiszabáb
- gyermeknap közös ünnep
- az első osztályosok óvodapedagógusa meglátogatja a gyermekeket az iskolában
- május hónapban az óvodások ellátogatnak az első osztályba
- az iskolai évnytóra az óvodapedagógusok kísérik az elsős gyerekeket

3.3 Kapcsolattartás a fenntartóval

A partneri elégedettségvizsgálat alapján intézményünk és a fenntartó munkakapcsolata elfogadhatónak mondható.

A kapcsolat javítása érdekében szükség lenne arra, hogy:

- minden képviselő ismerje az óvodánk pedagógiai munkáját
- közvetlenebb munkakapcsolat kerüljön kialakítására

A kapcsolattartás formái:

- Az óvodavezető részvétele az óvodát érintő testületi üléseken.
- Szükség szerint megbeszélés, egyeztetés a jegyzővel, polgármesterrel
- Folyamatos, ill. szükség szerint egyeztetés az önkormányzat pénzügyi előadójával.
- Az óvodavezető az éves munkatervet a képviselőtestület elé terjeszti.
- Az óvodavezető éves beszámolója a képviselő testületnek.
- Az óvoda főbb dokumentációját az önkormányzat jóváhagyja
- Folyamatos egyeztetés az önkormányzat gyámügyi előadójával
- Képviselők meghívása az óvodában tartott nyílt hetekre, ünnepélyekre, nevelési értekezletekre.
- Nagycsoportos óvodások szereplése a községi ünnepélyeken. (Falukarácsony, Márc.15.)
- Az önkormányzat által szervezett gyermek-és sportnapon sorverseny az óvodások részére

3.4 Az óvodai gyermekvédelem

Intézményünk a prevenció mellett célul tűzi ki, hogy a gyermekek problémáit felismerje, kezelje, eseteit feldolgozza. A gondokat orvosolja a helyi gyermekvédelemben érintett társszerveivel, szakembereivel a prevenció mellett a tehetséges gyermekek fejlesztése is fontos szempont. Biztosítsa a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket a jogszabályok és rendeletek előírnak.

Az óvodapedagógus feladatai

- Segítse elő a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és -járását
- Segítse elő az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket tegye zökkenőmentessé
- A lehetőségekhez képest minél jobban ismerje meg a családokat
- A hátrányos helyzet okozta tüneteket, problémákat ismerje fel
- Vegyen részt az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, ill. a szűrést szükség esetén javasolja (látás, hallás, beszéd, fogászati szűrővizsgálat)
- Szükség szerint végezzen családlátogatást
- Biztosítsa a gyermeket megillető jogok érvényesülését.
- Próbálja elérni a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.
- Törekedjen a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítására.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- A csoportban dolgozó óvónők segítségével mérje fel a hátrányos helyzetű, valamint veszélyeztetett gyermekeket, és jelezze a gyermekvédelmi szolgálat felé.
- Ezeket a gyermekeket vegye is nyilvántartásba.
- Mérlegelje a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet típusát, a segítségnyújtás módjára tegyen javaslatot.
- Nevelési év elején készítsen gyermekvédelmi munkatervet, a tevékenységeket, felelősöket megjelölve.
- Rendszeresen egyeztessen az önkormányzat gyámügyi előadójával, jegyzőjével, gyermekjóléti szolgálat vezetőjével.
- Félévente készítsen nyilvántartást az Önkormányzat étkezéshez nyújtott támogatásáról
- A rászoruló gyermekek szüleit tájékoztassa az igénybe vehető támogatások módjáról.
- Év végén beszámolósi kötelezettsége van a nevelőtestület részére.

Veszélyeztetett helyzetű gyermek

Az 1997. évi XXXI. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 5.§-ban határozza meg a veszélyeztetettség fogalmát. „Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakul állapot, amely a gyermekek testi, lelki, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.” Tehát személyiségfejlődését veszélyezteti.

Veszélyeztetett helyzetben levőnek kell tekinteni a gyermeket, ha:

- a szülő felelőtlen magatartása (alkoholizmus, drog, kriminalitás, szexuális erkölcstelenség, brutalitás a gyermekkel szemben)
- súlyos feszültség a családban (kiélezett családi konfliktusok, verekedések, a család teljes szétesése)
- a szülő tartós betegsége (szervi, ideg- ill. elmebeteg)
- családi tragédiák (haláleset, baleset, rokkantság)
- anyagi és lakásproblémák (súlyos anyagi problémák, nagy szegénység, nagyon rossz lakáskörülmények)
- elhanyagoló gondozás (élelmezés, tisztálkodás, öltözködés elhanyagolása)

Hátrányos helyzetű gyermek

A hátrányos helyzet kialakulásának tényezői:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az előző bekezdés pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,

A gyermekvédelemhez kapcsolódó alapelvek

- A gyermek nevelési feladatainak ellátására elsősorban a család köteles és jogosult, melyhez segítséget nyújthat az óvodai nevelés, ill. az Önkormányzat.
- A rászoruló gyermek gondozásához, neveléséhez és társadalmi beilleszkedéséhez komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani.
- A család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag akkor engedhető meg, ha az a gyermek érdekében elkerülhetetlen.
- Az Önkormányzatok és az állami szervek tevékenységének támogatására az intézmények által nyújtott szolgáltatások minőségének ellenőrzésére, a gyermekek személyi és vagyoni érdekvédelmére gyámügyi és gyermekvédelmi szakfeladatok ellátására hivatalt kell létrehozni.

Községünkben a gyermekvédelem eredményes ellátását a **Mosoly Kistérségi Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat** felelőse látja el.

A jelzőrendszer tagjaival az intézmény vezetője, valamint az óvoda gyermekvédelmi felelőse folyamatos munkakapcsolatot tart.

Érvényességi rendelkezések

A pedagógiai program érvényességi ideje:

A nevelőtestület 2023.09.11.-én kelt határozata alapján:

HATÁROZATLAN IDŐRE SZÓL

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

1. A mindenkori törvényi előírások megváltozása.
2. A program bevalásának eredményvizsgálatai szükségessé teszik a program módosítását.
3. Az óvodába járó gyermekek szocio-kulturális környezete nagymértékben megváltozik.

Előírás a programmódosítás kezdeményezésére:

1. A nevelőtestület 50 % + 1 fő írásbeli előterjesztést tesz az óvoda vezetőségének
2. A nevelőtestület határozatba foglalja a programban végrehajtott módosításokat.

Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója: 0312918	Készítette: Szokolya Községi Börzsöny Gyöngye Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete
Legitimációs eljárás	
A nevelőtestület nevében véleményezte: Lózs Ildikó Éva	A Szülői Szervezet nevében véleményezte: Fülöp Brigitta
A fenntartó nevében jóváhagyta: Némethné Pintér Csilla Ph.	
 Kolláth Ágnes intézményvezető Ph.	
A Pedagógiai Program jellege: Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: www.ovoda.szokolya.hu	
Hatályos: a kihirdetéstől visszavonásig	